

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **A.**, bývajúcej v Ž., zastúpenej JUDr. **V.**, advokátom so sídlom v Ž., proti žalovanej **M.**, bývajúcej v D., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 7 C 434/2007, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. mája 2009, sp. zn. 8 Co 317/2008, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 26. mája 2009 sp. zn. 8 Co 317/2008 a rozsudok Okresného súdu Žilina z 25. júna 2008 č.k. 7 C 434/2007-71 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Žilina na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 25. júna 2008, č.k. 7 C 434/2007-71 zamietol žalobu o určenie, že žalobkyňa je vlastníčkou pozemku KN – E parc. č. X. – ornej pôdy vo výmere X. m², zapísaného na LV č. X., k.ú. D., okres Žilina (ďalej len „pozemok“). Žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Z vykonaného dokazovania zistil, že rozhodnutím Správy katastra Žilina zo 6. marca 2008, sp. zn. X. o oprave chyby v katastrálnom operáte (§ 59 ods. 1 písm. a/ zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam) bol LV č. X., k.ú. D. zrušený. O opravu chyby požiadala samotná žalovaná, dôvodiac tým, že na LV č. X. je ako vlastníčka pozemku titulom osvedčenia o dedičstve zapísaná nesprávne, pretože vlastníctvo bolo ešte pred smrťou poručiteľa prevedené na tretie osoby. Návrh žalobkyne tak nielenže smeroval proti pasívne nelegitimovanej žalovanej, ale na požadovanom určení nebol daný ani naliehavý právny záujem, nakoľko pozemok, tak ako bol označený v návrhu, nebol spôsobilým predmetom občianskoprávných vzťahov. Ak by aj žalobe bolo vyhovené, rozsudok by nebol spôsobilým

podkladom pre zápis vlastníckeho práva žalobkyne k pozemku do katastra nehnuteľností. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p., s prihliadnutím na to, že žalovaná trovy konania nevyčíslila a zo spisu jej žiadne nevyplývali.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. mája 2009, sp. zn. 8 Co 317/2008 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Stotožnil sa s právnym posúdením veci prvostupňovým súdom i s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia. K námietke žalobkyne, že neodročením pojednávania nariadeného na 25. júna 2008 jej súd prvého stupňa odňal možnosť konať pred súdom, v zhode so súdom prvého stupňa poukázal na ustálenú judikatúru súdov, v zmysle ktorej kolízia pojednávaní nie je dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. Namietala predovšetkým postup súdu prvého stupňa, ktorý napriek ospravedlneniu jej právneho zástupcu (pre kolíziu pojednávaní) a jej nesúhlasu so substitúciou neodročil pojednávanie nariadené na 25. júna 2008, ale ho uskutočnil a na ňom aj vo veci rozhodol. Súd prvého stupňa tiež pochybil, keď žalobkyni určil príliš krátku (5-dňovú) lehotu na zmenu petitu, a následne neakceptoval jej oznámenie, že tento úkon nie je možné v určenej lehote urobiť. Odvolací súd zase nepostupoval správne, keď návrhom žalobkyne na zmenu petitu a pristúpenie ďalších účastníkov na strane žalovaných do konania sám nevyhovel, ale ani nezrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu nevrátil na ďalšie konanie za účelom rozhodnutia o týchto návrhoch. Tiež namietala, že odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania a žalobkyni neoznámil čas vyhlásenia rozsudku. Uvedeným postupom súdov bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom. Okrem toho je konanie postihnuté i vadou podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ku ktorej došlo tým, že súd nevykonal niektoré dôkazy. Z týchto dôvodov žiadala dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalobkyňa jej „siaha na dedičstvo“. K jednotlivým dovolacím námietkam sa nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré ním možno napadnúť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov, preto prípustnosť dovolania nemožno z týchto ustanovení vyvodiť.

So zreteľom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť rozhodnutia, skúmal dovolací súd prípustnosť dovolania aj podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku a uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľka nenamietala a v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolaateľka namieta, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.).

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je vadný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takéhoto účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 O.s.p.), posudzuje súd podľa okolností toho-ktorého prípadu. Žiadosť o odročenie pojednávania je podložená dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania vo všeobecnosti vtedy, ak účastník tvrdí také skutočnosti, ktoré sú vzhľadom k svojej povahe spôsobilé jeho neúčast' na pojednávaní ospravedlniť, t.j. také, ktoré mu neumožňujú sa na pojednávaní zúčastniť a súčasne sú vážne (dôležité, ospravedlniteľné) z hľadiska objektívneho aj subjektívneho (či mohla byť prekážka predvídaná, prípadne odvrátená).

Súd prvého stupňa nariadil prvé pojednávanie vo veci na 9. júna 2008. Po výsluchu účastníkov pojednávanie odročil na 25. júna 2008 z dôvodu žiadosti žalobkyne o určenie lehoty na zmenu petitu a predloženie s tým súvisiacich listinných dôkazov. Podaním doručeným súdu prvého stupňa 20. júna 2008 právny zástupca žalobkyne ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní 25. júna 2008 z dôvodu kolízie so skôr (27. mája 2008) nariadeným pojednávaním na Krajskom súde v Žiline (predvolanie na pojednávanie predložil vo fotokópii) a zároveň požiadal o odročenie pojednávania, nakoľko žalobkyňa nesúhlasila so substitučným zastúpením. Súd prvého stupňa po otvorení pojednávania 25. júna 2008 žiadosti nevyhovel, nariadil pojednávanie v neprítomnosti právneho zástupcu žalobkyne a vo veci meritórne rozhodol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že podľa ustálenej judikatúry kolízia pojednávania nie je dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania; pokiaľ žalobkyňa nesúhlasila so substitučným zastúpením, mal sa jej právny zástupca pojednávania zúčastniť.

Odvolaací súd toto pochybenie neodstránil, nechajúc pritom bez povšimnutia, že týmto postupom bolo porušené procesné právo žalobkyne prejednať vec v jej prítomnosti a prítomnosti jej právneho zástupcu (§ 115 ods. 1 O.s.p.).

Účastník sa môže dať v konaní pred súdom zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (§ 24 O.s.p.). Oprávnenie zvoliť si zástupcu je právom zaručené (čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) a jeho zmyslom je poskytnúť procesným právam a povinnostiam účastníka kvalifikovanú ochranu. Zástupca účastníka splnomocnený pre celé konanie je oprávnený na všetky právne úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník (§ 28 ods. 2 O.s.p.), či už je ním advokát (§ 25 O.s.p.) alebo všeobecný splnomocnenec (§ 27 O.s.p.). Zástupcovi doručuje súd písomnosti vždy; účastníkovi len vtedy, ak má v konaní niečo osobne vykonať (§ 49 ods. 1 O.s.p.). Zástupcu je preto vždy treba predvolať na pojednávanie (§ 115 O.s.p.).

Z právnej úpravy procesného postavenia zástupcu účastníka logicky vyplýva, že vyššie uvedený záver o podmienkach existencie vady konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorý vychádza zo situácie absentujúceho účastníka, je nutné primerane vzťahovať i na situáciu, keď za tých istých podmienok súd prejedná vec v neprítomnosti účastníkovho zástupcu. Prípustná modifikácia tohto záveru je daná len výslovnou aktivitou samotného účastníka, ktorý môže prekážku na strane súčasného zástupcu odstrániť tým, že si zvolí zástupcu iného, prípadne prijme substitučné zastúpenie iným advokátom podľa § 25 ods. 3 O.s.p.

Vzniknutú procesnú situáciu možno preto uzavrieť konštatovaním, že súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. i vtedy, ak bez výslovného návrhu účastníka prejednal vec v jeho neprítomnosti i neprítomnosti jeho zástupcu, ktorý z dôležitého dôvodu (spočívajúceho v jeho osobe) požiadal o odročenie pojednávania. Dôležitým dôvodom je totiž i kolízia s iným pojednávaním zástupcu, ak nemožno od účastníka spravodlivo žiadať, aby si zvolil iného zástupcu, nakoľko tu existuje zákonný dôvod, ktorý vylučuje zastúpenie iným advokátom (§ 16 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii); tak tomu bolo aj v danom prípade.

Dovolanie žalobkyne je teda nielen prípustné, ale zistená vada konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. je súčasne dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd rozsudky súdov oboch

nižších stupňov zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvod zrušenia sa dovolací súd ostatnými námietkami dovolateľky nezaoberal.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. februára 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková